

REPORTAGE: Från påfrestningar till hypnotiserande ljudlandskap

LOGGA IN FÖR ATT FÖLJA / [Ystad Jazzfestival](#)

Av / [Andreas Trella](#)

Foto / YSJF2019 / Markus Fägersten

Det är tio-årsjubileum för Sveriges ypperligaste jazzfestival i det pittoreska Ystad. Det ambivalenta vädret som har definierat denna tvehågsna sommaren fungerar som en perfekt inramning och metafor för årets festival. Hög-, mellan- och lågpunkter dansar en improvisatorisk jazzdans mellan aggressiva hållregnskurar och brännande solsken. Vissa saker önskar man att man sluppit uppleva, och andra kommer man lyckligt drömma sig tillbaka till på sin dödsbädd. Som tur är så är majoriteten av konserterna på denna ytterst kompetenta festival av senare art, och återigen bjuder Ystads jazzfestival på några av årets absoluta höjdare.

Men vi börjar med festivalens lågpunkt där **Joey DeFrancesco Trio** tyvärr påvisar att uttrycket "more is less" sannerligen är en sanningsenlig fras. Detta genom en i ärlighetens namn olidlig uppvisning i fingerteknik med oändliga hammondorgelsolon i framkant. Nog finns här en fantastisk talang och DeFrancesco är givetvis en otroligt skicklig musiker tekniskt sett. Men det hela blir så extremt påfrestande för psyket, vilket faktiskt till och med leder till att en del av publiken väljer att ta sitt pick och pack och lämna konserten efter enbart fyra ofantligt långa stycken.

Det tar liksom aldrig slut. Dynamiken blir frånvarande när hela konserten i princip inte är annat än ett frenetiskt orgelsolo framfört i 400 kilometer i timmen. Jag vill inte låta elak, men jag mådde faktiskt riktigt illa efter denna konsert och var tvungen att dricka en liter vatten när jag kom till hotellrummet för att inte låta uppkastningen bli ett faktum.

Men nu till några av alla de konserterna som hade motsatt effekt. Exempelvis skapar **Cæcilie Norbys "Sisters in Jazz"** en otrolig synergi tillsammans, där framför allt saxofonist **Nicole Johäntgen** sticker ut som en av de bästa saxofonister jag någonsin fått äran att beskåda. Med en perfekt kombination av teknisk talang och en starkt undertryckande passion får hon sin saxofon att sannerligen sjunga direkt till hjärtat.

Fantastiska **Jan Lundgren** på sitt trogna piano tillsammans med fransosen **Richard Galliano** på ackordion och italienaren **Paolo Fresu** på trumpet och flygelhorn uppbringar en fantastisk rogivande symmetri med framförandet av deras *Mare Nostrum III*. En otrolig sammanställning som sannerligen för själen till en vackrare plats. Sublimt och trankilt. Otroligt tilltalande och suggererande.

Supergruppen **4 Wheel Drive** påvisar en otrolig kombination av passion och teknik som utsöndrar en helt fantastisk musikalitet som inte kan ses som annat än häpnadsväckande. Ett sant exempel på musiker som pressar sina instrument till sina absoluta bristningsgränser där framför allt pianisten i form av den unge **Michael Wollny** imponerar på en nivå som är obeskrivbar. Det dröjer inte många toner innan symbiosen mellan Wollny och sitt klaver skapar en samverkan som gör det svårt att skilja på människa och instrument. Wollny bevisar denna afton utan tvivel att han kan ses som en av världens bästa pianister. Helt sanslöst. Lika så basist **Lars Danielson** och batterist **Wolfgang Haffner** bemästrar och tänjer på sina instrument till omänskliga nivåer. Dock måste jag säga att bandets ledare, frontfigur, trombonist och sångare **Nils Landgren** märkligt nog känns något malplacerad i denna konstellation. Givetvis är Landgren en ytterst skicklig och erfaren musiker han också. Men i denna sammanställning känns hans närvaro mest i vägen framför resterande delar av den lysande gruppen.

Magnanimus Trio imponerar i år igen med sin ekvilibristiska och simplistiska musik, där dessa tre karlar lyckas skapa en oförskämt tät och osig atmosfär med sina lena och något melankoliska melodier från Grekland. Associationerna och de syner som skapas av bandets smekande läten skapar en hel filmfestival av landskap och drömmar i huvudet. Otroligt snyggt med så egentligen enkla medel. Dock måste Hos Mortens Café som bandet i år fått missnöjet att spela på vara den jobbigaste platsen att gästa under denna festival. Mitt i den härligaste av sinnesbilder där man befinner sig i ett mörkt hav, omringat av kulminerande moln och märkliga bevingade varelser, vaknar man helt abrupt upp av att en servitris ropar på en skårande skånska "NUMMER ELVA?!", och balanserar ett berg till räksmörgås två meter framför nyllet. Och givetvis så att scenen täcks av tornet av havets aptitliga insekter. Och räksmörgåsarna levereras i ett rullbandstempo till höger och vänster under hela konserten. Något störigt, ja. Men Magnanimus Trios ljumma ljud får en snart att återigen drunkna djupt ner i tankarnas fantasieggande fabriker.

Det otroligt fångslande **Soundscape Orchestra** har tyvärr likväl dragit nitlotten att spela på Post Mortem ... Jag menar Hos Morten Café. Men som tur är så är vädret otroligt ostabilt denna dag, vilket gör att räksmörgåsarna inte längre känns lika

attraktiva för beskådarna att trycka ner i munhålorna. Så nu är helt plötsligt denna plats inte lika enerverande att vara åskådare på. Hur som helst lyckas Soundscape Orchestra sannerligen lösa den svåra ekvationen att kombinera analogt betingad jazz med digitala element och elektroniska samplingsar. Det blir otroligt hypnotiserande när alla ljud tillsammans bygger upp ett ljudlandskap som hamnar någonstans mellan **Massive Attack** och *valfritt traditionellt jazzband*. Oerhört njutbart och medryckande.

Men festivalens tyngsta bokning är på papper utan tvekan den otroligt nog 90-åriga jazzlegendaren **Benny Golson** som har spelat med alla tänk- och otänkbara människor man kan nämna inom jazzens massiva kosmos. Han har dessutom skrivit kompositioner samt arrangemang åt **Miles Davis**, **John Coltrane** och **Sammy Davis Jr** för att nämna tre av oändligt många lika stora giganter inom branschen. Tillsammans med **Norrbotten Big Band** genereras en minst sagt entusiastisk stämning i Ystads anrika teater denna korade afton. Inte minst för att detta är den enda spelning som herr Golson bestämt sig för att utföra i Europa detta år. Så nog finns det en minst sagt påtaglig energi i rummet under denna unika upplevelsen. Dock tutar herr Golson inte överdrivet mycket i sin bländande saxofon, utan sitter större delen av konserten ner i en stol och kollar istället med stora ögon och ett fastfruset leende på när Norrbotten Big Bands solister river av låt efter låt med en professionalism som nästan kan klassas som oförskämt perfekt.

Är man dock 90 år gammal är det givetvis mer än en bravur att överhuvudtaget fortfarande kunna klämma fram en enda ton ur det kurviga instrumentet. Och i ärlighetens namn så är en av festivalens höjdpunkter herr Golsons fantastiska berättelser om hur olika låtar komponerats i ett otroligt romantiskt och skitigt New York under en gångens tid som majoriteten av oss enbart fått uppleva genom en flimrande dumburk. Och publiken älskar sannerligen att bara få höra denna herres namn eka inom de förgyllda teatervägarna. Applåderna efter varje låt, solo och så gott som stavelse från denna levande legend är inget annat än bedövande. Detta förutom då herr Golson som kommentar efter han noterat att orkestern faktiskt inte enbart består av män utbrister något i stil med "Look at how many women you have in the orchestra! So they finally made it out of the kitchen..." Ett uppenbart skämt som dock inte riktigt limmar så väl med det sociala klimatet i Sverige år 2019.

Men publiken kan ju inte direkt börja bua eller kasta tomater, då denna nästan gudaförklarade gestalt faktiskt valt att välsigna den lilla skånska staden med sin skinande uppenbarelse. Så istället, för första och enda gången under denna afton får herr Golson endast en slags kvävd och något forcerad halvapplåd som mycket uppenbarat sved för större delen av publiken att tillge till ett sådant klumpigt och konservativt osmidigt försök till lustighet. Men det är dock lätt förlåtet av den fanatiska publiken som lika snabbt som denna fras utbrustits glömmar klavertrampet, och återigen utsöndrar den renaste av glädje och tacksamhet riktad mot det amerikanske jazzhelgonet.

Men till sist i det absoluta toppskiktet av årets festival finner vi utan tvekan den kubanske Grammy-nominerade pianisten **Omar Sosa** som tillsammans med **NDR Bigband** påvisar en brutal kompott av avancerad musikalitet som landar i en perfektionistisk precision. Detta i den mer än 200 år gamla teatern som gör sitt bästa för att inkapsla den begeistrade energi som utsöndras från denna mastodontsammanställning av otroliga musikanter, och deras musik som svajar mellan rytmiskt dansant till en bestialisk tyngd. Helt makalöst. Sosa har en otroligt

fallenhet för en perfekt kombination av simplare melodier som samtidigt på något vis låter superavancerade och obegripliga. Rytmer och klanger skapar en musikalisk mångfald som är helt oemotståndligt att få förnimma. Enastående.

Men bäst av allt detta år är **Możdżer Danielsson Fresco**, där tre individer skapar en ny verklighet med sitt omänskligt mänskliga uttryck. Pianist **Leszek Możdżer** spelar lyriskt sina intrikata pianostycken tillsammans med Lars Danielsons fantastiskt beständiga och påverkande bastoner. Och detta ihop med **Zohar Frescos** helt makalösa rytmik skapas något som sannerligen är utöver det vanliga. Denna karl kan på något vis få en liten mesig tamburin att låta som två fullt utrustade trumset. Melodiskt, kraftfullt, medryckande och fördjupat dynamiskt. Förutom sina egenskrivna alster bjuder dessa herrar även på några tolkningar som sannerligen är ett vinnande koncept, där exempelvis den atmosfäriska och något otippade covern på **Depeche Modes** *Enjoy The Silence* sticker ut som något oerhört speciellt och extremt träffsäkert. Otroligt imponerande och sannerligen tungt berörande. Betydelsefullt och framstående. Minst sagt en musikalisk fullträff.